

**Η Θεωρία
της Νομισματικής
Ενοποίησης**

Περιεχόμενα Κεφαλαίου

- Έννοια και Στάδια Νομισματικής Ενοποίησης.
- Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της Νομισματικής Ενοποίησης.
- Η Διαδικασία της Μετάβασης προς τη Νομισματική Ενοποίηση.
- Η Εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Οικονομική Κρίση και ευρώ.

Έννοια Νομισματικής Ενοποίησης.

- Σε μια περιφερειακή οικονομική ένωση όπως η Ε.Ε. μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα κοινό νόμισμα ή κάθε χώρα να διατηρήσει το δικό της εθνικό νόμισμα.
- Στην περίπτωση που επιλεγεί η πρώτη λύση, τότε η ένωση αυτή έχει κάνει ένα βήμα προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), καθώς η Νομισματική Ενοποίηση αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της.
- Μια νομισματική ένωση έχει ως βασικά συστατικά στοιχεία, την ένωση των ισοτιμιών (οι ισοτιμίες των νομισμάτων των χωρών-μελών θα παραμείνουν σταθερές) και τη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων (μόνιμη και οριστική κατάργηση των συναλλαγματικών ελέγχων, πράγμα που τελικά θα οδηγήσει στην ενοποίηση των κεφαλαιαγορών).

- <https://www.youtube.com/watch?v=6Vmec2Vbns4>

Στάδια Νομισματικής Ενοποίησης.

- Η διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης συνήθως περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:
  1. Την πλήρη και μη αναστρέψιμη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων.
  2. Την κατάργηση των ορίων διακύμανσης των νομισματικών ισοτιμιών.
  3. Την αυστηρά σταθερή ισοτιμία των νομισμάτων.
  4. Την πλήρη απελευθέρωση των μετακινήσεων κεφαλαίων ανάμεσα στα μέλη.
- Στο βαθμό που αυτά τα βήματα ολοκληρωθούν με επιτυχία, θα μπορέσει να ακολουθήσει η ενοποίηση σε επίπεδο χρηματοδοτικών και νομισματικών θεσμών.
- Τελικό βήμα θα είναι η δημιουργία μιας κοινής κεντρικής τράπεζας που θα αντικαταστήσει τις εθνικές κεντρικές τράπεζες ως όργανο σχεδιασμού και υλοποίησης της νομισματικής και της χρηματοπιστωτικής πολιτικής.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της Νομισματικής Ενοποίησης.

- Στα οφέλη μιας πλήρους νομισματικής ένωσης όπου τα εθνικά νομίσματα θα έχουν αντικατασταθεί από ένα (ενιαίο) για όλη την ένωση περιλαμβάνονται:
  1. Τα άμεσα οφέλη από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών.
  2. Έμμεσα οφέλη από την εξάλειψη του κόστους συναλλαγών – Σύγκλιση των τιμών.
  3. Οφέλη στην παραγωγή και την ευημερία λόγω της μείωσης της αβεβαιότητας.
  4. Τα οφέλη από τη χρήση του κοινού χρήματος ως μονάδα μέτρησης και αποθησαυρισμού.
  5. Πλεονεκτήματα ενός διεθνούς νομίσματος.
- Η πραγματοποίηση των κερδών αυτών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το βαθμό ανοίγματος των οικονομιών των κρατών-μελών. Όσο πιο ανοικτή και εξωστρεφής είναι μια οικονομία, τόσο μεγαλύτερα και τα οφέλη που μπορεί να αναμένει.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της Νομισματικής Ενοποίησης.

- Επιπλέον, τα πιθανά οφέλη συναρτώνται με θετική σχέση με το βαθμό εμπορικής εξωστρέφειάς της με τις άλλες χώρες της ένωσης.
- Υπάρχουν, όμως, και προβλήματα που μπορούν να προκύψουν για τις εμπλεκόμενες χώρες ως αποτέλεσμα της νομισματικής ενοποίησης, καθώς αυτές βαθμιαία καθίστανται πιο ανοικτές και οικονομικά αλληλεξαρτώμενες:
  1. Μέτρα και παρεμβάσεις που αποφασίζονται από μια χώρα-μέλος μπορεί να επηρεάζουν (να διαχέονται για την ακρίβεια) και άλλες χώρες-μέλη.
  2. Οι χώρες-μέλη θα διαπιστώνουν βαθμιαία ότι δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν όπως πριν από την ενοποίηση κάποια οικονομικά προβλήματα που θα ανακύπτουν (π.χ., αύξηση της ανεργίας), καθώς δεν θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν παραδοσιακά μέτρα οικονομικής πολιτικής που δεν θα ανήκουν πλέον στο οπλοστάσιό τους.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της Νομισματικής Ενοποίησης.

- Η αλληλεπίδραση θέτει το ερώτημα του πώς προστατεύεται ή αποζημιώνεται ένα μέλος όταν οι αποφάσεις ενός άλλου το επηρεάζουν αρνητικά, ακόμα και αν αυτή διαπιστωθεί και εκφραστεί ποσοτικά.
- Η μείωση του οπλοστασίου αποτελεί απώλεια σοβαρού στοιχείου της εσωτερικής εθνικής κυριαρχίας που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την εθνική οικονομία.
- Έστω μια χώρα όπου η ανεργία αυξάνει ραγδαία λόγω εκτοπισμού των εγχώριων προϊόντων από τα ανταγωνιστικότερα ξένα. Έχοντας χάσει τη δυνατότητα χρήσης προστατευτικών μέτρων, η χώρα αυτή είχε προ της νομισματικής ένωσης ως μοναδική διέξοδο την υποτίμηση ή τη ραγδαία διολίσθηση.
- Μετά την ένωση αυτή η επιλογή απλά δεν υπάρχει. Εναλλακτικά θα μπορούσε να ενθαρρύνει την εγχώρια παραγωγή μειώνοντας τα επιτόκια. Κι αυτό όμως δεν είναι εύκολο σε μια ένωση όπου τα επιτόκια συγκλίνουν και καθορίζονται τελικά από την κεντρική τράπεζα, όχι της χώρας, αλλά της ένωσης.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της Νομισματικής Ενοποίησης.

- Η νομισματική ενοποίηση λοιπόν εμπεριέχει δυνητικά σοβαρά οφέλη, αλλά και σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις για τις χώρες-μέλη.
- Το κατά πόσο θα ελαχιστοποιηθούν οι απώλειες και θα μεγιστοποιηθούν τα οφέλη τόσο για την ένωση συνολικά θα κρίνει το κατά πόσο η ένωση αποτελεί άριστη συναλλαγματική περιοχή και εξαρτάται από την πληρότητα του σχεδιασμού και την αποτελεσματικότητα προσαρμογής και επίλυσης προβλημάτων της.

Η Διαδικασία της Μετάβασης προς τη Νομισματική Ενοποίηση.

- Η Νομισματική Ενοποίηση συνήθως εξελίσσεται σε στάδια.
- Κατά τη διάρκεια της μετάβασης προς τη νομισματική ένωση οι εθνικές οικονομικές πολιτικές εξακολουθούν να λειτουργούν, αλλά κάτω από συνθήκες διαρκώς αυξανόμενων περιορισμών.
- Ουσιαστικά για την επίτευξη της νομισματικής ένωσης τελικά απαιτείται η *de facto* εναρμόνιση και εντέλει ενοποίηση όλων ανεξαιρέτως των μακρο-οικονομικών πολιτικών των χωρών-μελών και αποκλείονται οι διαφοροποιήσεις και σ' αυτές τις βασικές μακρο-οικονομικές πολιτικές στο όνομα μιας πειθαρχίας και σύγκλισης και εν τέλει της νομισματικής σταθερότητας.

Η Εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η λειτουργία του παγκόσμιου νομισματικού συστήματος στη μεταπολεμική περίοδο σημαδεύτηκε από την υιοθέτηση, λειτουργία και τελικά την κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods, ενός συστήματος σταθερών, αλλά προσαρμόσιμων ισοτιμιών που εξασφάλιζε σταθερότητα στις ισοτιμίες των νομισμάτων, αλλά έδινε τη δυνατότητα της υποτίμησης υπό προϋποθέσεις.
- Η λειτουργία του συστήματος αυτού υπήρξε ο βασικός λόγος για τον οποίο δεν κρίθηκε απαραίτητη η υιοθέτηση κάποιου ευρωπαϊκού συστήματος μέχρι τη δεκαετία του 1970.
- Βάση του συστήματος ήταν η σταθερή τιμή/σχέση του δολαρίου των ΗΠΑ προς το χρυσό και η σταθερή ισοτιμία όλων των νομισμάτων προς το δολάριο, άρα και μεταξύ τους.
- Τη σταθερότητα του συστήματος ενίσχυε και η ύπαρξη αποθεμάτων σε χρυσό και συνάλλαγμα που είχε στη διάθεση του το ΔΝΤ.

Η Εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Το σύστημα λειτούργησε ικανοποιητικά για όσο οι ΗΠΑ είχαν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο και το δολάριο ήταν ισχυρό.
- Η συσσώρευση ελλειμμάτων από τις ΗΠΑ όμως, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ, υπονόμωσε το δολάριο και τελικά το όλο οικοδόμημα του Bretton Woods το οποίο στηριζόταν σ' αυτό.
- Τελικά, το σύστημα κατέρρευσε στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και η νομισματική αναρχία που ακολούθησε έφερε στο προσκήνιο την αναγκαιότητα για τη λειτουργία ενός ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος.
- Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970 όμως οι προσπάθειες που έγιναν ήταν ανεπιτυχείς.
- Από το 1979 όμως και μέχρι το 1987, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα κατόρθωσε να λειτουργήσει με σχετική επιτυχία ένα σύστημα ελεγχόμενης διακύμανσης των ισοτιμιών που σημείο αναφοράς είχε ένα λογιστικό (μη υπαρκτό δηλαδή) νόμισμα, το ECU.

Η Εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η αξία του ECU προέκυπτε ως σταθμικός μέσος όρος των ευρωπαϊκών νομισμάτων, όπου η σχετική βαρύτητα των νομισμάτων των μεγάλων χωρών όπως το γερμανικό μάρκο, ήταν πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι των μικρότερων χωρών.
- Τα εθνικά νομίσματα κυμαίνονταν σε σχέση με το ECU μέσα σε προκαθορισμένα όρια διακύμανσης.
- Η διακύμανση των ισοτιμιών όμως, όσο ελεγχόμενη και μικρή και αν είναι αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τη λειτουργία του ενιαίου οικονομικού χώρου όπου προϊόντα, υπηρεσίες και παραγωγικοί συντελεστές κινούνται απόλυτα ελεύθερα.
- Το βασικό ερώτημα που για πολλά χρόνια απασχόλησε την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφορικά με τη μεθοδολογία της νομισματικής ενοποίησης ήταν τελικά το ποιος από τους δυο παράλληλους στόχους της νομισματικής ένωσης και της οικονομικής σύγκλισης πρέπει να επιδιωχθεί κατά προτεραιότητα και ως προαπαιτούμενο του άλλου.

Η Εμπειρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Αυτό που τελικά αποφασίστηκε στο Μάαστριχτ, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ήταν να επιδιωχθεί η σύγκλιση σε συγκεκριμένα νομισματικά κυρίως μεγέθη σε σύντομο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια να περάσουμε άμεσα στη χρήση ενιαίου νομίσματος.
- Στο πλαίσιο αυτό, στο Μάαστριχτ αποφασίστηκε να προχωρήσει η νομισματική ενοποίηση σε στάδια και τελικά να αντικατασταθούν τα εθνικά νομίσματα από το ευρώ, αν σημαντικός αριθμός χωρών-μελών ικανοποιούσε συγκεκριμένα κριτήρια «διατηρήσιμης» οικονομικής σύγκλισης.
- Τα κριτήρια σύγκλισης που έθεσε η Συνθήκη του Μάαστριχτ ήταν:
  1. Η σταθερότητα των τιμών (πληθωρισμός $< 1,5$ ποσοστιαία μονάδα από μέσο όρο χωρών με χαμηλότερο πληθωρισμό).
  2. Η σύγκλιση των επιτοκίων (μακροπρόθεσμα επιτόκια < 2 ποσοστιαίες μονάδες από μέσο όρο τριών χωρών με χαμηλότερα επιτόκια).
  3. Δημοσιονομική σύγκλιση (καθαρός δανεισμός $< 3\%$ ΑΕΠ και ονομαστικό δημοσιονομικό χρέος $< 60\%$ ΑΕΠ).
  4. Σταθερότητα ισοτιμίας του νομίσματος.

<https://www.youtube.com/watch?v=IrfPiTfrtUg>

Διαδικασία και Προϋποθέσεις της Μετάβασης προς τη Νομισματική Ένωση

Εναρμόνιση
Δημοσιονομικής Πολιτικής

Μείωση Πιέσεων
Διαφοροποίησης
Νομισματικής
Πολιτικής

Πολιτική
Σύγκλισης
Επιτοκίων
Ελεύθερη
Μετακίνηση
Κεφαλαίων

Κοινή Νομισματική Πολιτική
Σύγκλιση
Ρυθμών
Πληθωρισμού

NOMΙΣΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Εναρμόνιση
Εισοδηματικής
Πολιτικής

- <https://www.youtube.com/watch?v=G5KYbzbGEBQ&list=PLkh5df8UEltUXA2DaaTuXjX11fGmvBpFN>
- https://euro-at-20.campaign.europa.eu/index_en
- https://www.youtube.com/watch?time_continue=183&v=Aijn_4TFF_8&feature=emb_logo

Οικονομική Κρίση και ευρώ.

- Η έκβαση του ευρωπαϊκού εγχειρήματος νομισματικής ενοποίησης (που από κάθε άποψη δεν έχει το ιστορικό του προηγούμενο) ήταν αρχικά επιτυχής.
- Το ευρώ από την 1/1/2002 ξεκίνησε να αντικαθιστά τα εθνικά νομίσματα των 20 (από τις 27) χωρών-μελών που αποτελούν την Ευρωζώνη.
- Η έλευση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης μετά το 2008 έπληξε τις ευρωπαϊκές οικονομίες και προκάλεσε κλυδωνισμούς στην Ευρωζώνη.
- Πριν συμπληρώσει 10 χρόνια ζωής το ευρώ έπρεπε να αποδείξει τις αντοχές του μέσα σ' ένα δυσμενές οικονομικό περιβάλλον.

<https://www.youtube.com/watch?v=D-YCNXaSctw>

<https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/countries-using-euro> el

- <https://gr.euronews.com/next/2016/04/18/eu-banks-on-deeper-economic-union-but-at-what-cost>
- <https://gr.euronews.com/next/2018/05/15/sigklisi-evrozoni-oikonomiki-politiki>
- <https://gr.euronews.com/next/2017/04/11/ni-ne-eu-states-could-still-adopt-the-euro-but-why-would-they>
- <https://gr.euronews.com/next/2019/02/06/ei-kosi-xronia-evro-to-parelthon-kai-oi-mellontikes-proklisis>